

**ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ
БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Лісовин Валерія Олександрівна

Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач Гнип Н.О.

**Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»**

Однією із вагомих причин здійснення банками своєї діяльності на значно нижчому рівні ніж в попередні роки та зниження довіри населення до банківської сфери взагалі можна назвати недостатню увагу щодо проблеми управління фінансовими ризиками. Для досягнення ключової мети програми 2020 – підвищення стійкості банківської системи України, захисту інтересів вкладників та кредиторів, необхідно приділити значну увагу саме управлінню фінансовими ризиками.

Банківську систему України на сучасному етапі доцільно дослідити в розрізі перспективи її розвитку в умовах євроінтеграції. Наразі українські банки лише починають створювати актуальні умови інтеграції в європейську економічну систему, орієнтуються на досягнення європейських банків. В той же час необхідно обрати ефективну модель їх діяльності в напрямку ЄС. Для того щоб вирішити проблему фінансових ризиків українських банків, необхідно виконати основне завдання – підвищити рівень та ефективність управління ними. За останні роки помічалася збільшення такого рівня, але його не можна назвати достатнім для повного задоволення потреб соціально-економічного розвитку країни та забезпечення банкам конкурентоспроможності в процесі євроінтеграції.

На сьогоднішній день в економічній літературі немає однозначного визначення поняття фінансові ризики. Наприклад А. Загородній, Г. Вознюк, Т. Смовженко вважають, що ризик – це «усвідомлена можливість небезпеки виникнення непередбачених втрат очікуваного прибутку, майна, грошей у зв'язку з випадковими змінами умов економічної діяльності, несприятливими обставинами» [1]. А. Івасенко зазначає, що ризик – це ситуативна характеристика діяльності будь-якого суб'єкта ринкових відносин, що відображає невизначеність її результату і можливі несприятливі (або, навпаки, сприятливі) наслідки у разі неуспіху (або успіху) [2]

Однозначно можна стверджувати, що ризики можуть негативно впливати на фінансовий результат банку та викликати нестачу капіталу. Банки, що потрапили в скрутне фінансове становище, часто зіштовхуються зі збільшенням вартості запозичень та зменшенням ресурсної бази.

В Огляді фінансової стабільності Європейського центрального банку (Financial stability review of European Central Bank), опублікованому в червні 2012 року, визначено три ключові типи ризиків для фінансової стійкості євросони: 1) загострення боргової кризи; 2) незадовільна рентабельність банків, яка обумовлюється слабким економічним зростанням і пов'язана з підвищенням кредитних ризиків та можливістю отримання збитків від операцій з фондовими активами; 3) надмірні темпи скорочення частки позикових коштів у банківському секторі у зв'язку зі зміною бізнес-моделі.

Під впливом глобалізаційних та лібералізаційних процесів, турбулентності на світовому фінансовому ринку збільшуються масштаби та швидкість дифузії кризових явищ між національними ринками. Відповідно зростає важливість регулюючого впливу наднаціональних фінансових інституцій на забезпечення відповідної якості управління ризиками базових банківських операцій окремих країн світу [5].

Необхідно розуміти, що кожен вид ризику обумовлений певним фактором та несе власний вплив на стійкість банку. Серед цієї кількості ризиків, які пов'язані з банківською діяльністю, особливо важливе значення мають фінансові ризики базових банківських операцій. Дана теза обумовлюється істотною величиною потенційних втрат, пов'язаних з реалізацією фінансових ризиків та переважаючою питомою вагою базових банківських операцій серед напрямків банківської діяльності.

Негативний вплив валютного та кредитного фінансових ризиків у більшості країн спричинив погіршення ефективності діяльності банків, зменшення рентабельності активів та капіталу, істотне погіршення якості кредитних портфелів банків.

На сучасному етапі з упевненістю можна зазначити, що управління фінансовими ризиками банківських установ знаходиться в проблемному положенні.

Криза вітчизняної банківської системи та світова фінансова криза виявили значні недоліки в управлінні ризиками. У більшості банків систему ризик-менеджменту було створено лише формально і носила вона загалом імітаційний характер. Але наслідки сучасної фінансової кризи довели необхідність створення ефективної системи управління ризиками, що має включати у себе процедури ідентифікації, кількісної та якісної оцінки ризику, інструменти управління [3].

Однією з основних проблем, що стоять перед фахівцями в галузі банківської діяльності, є знання в галузі оцінки і управління ризиками, необхідні при ухваленні рішення, від якого залежить реалізація технологій і послуг. Ці знання припускають не тільки технічний супровід реалізованих технологій і послуг, що характерно для співробітників банку середньої і нижчої ланки, але, головним чином, інтелект фінансиста – здійснення всебічного аналізу ризику як окремо взятої технології, так і

банку в цілому [5].

Першочерговим напрямком анти-ризикової діяльності банківської установи має стати анти-ризикова стратегія розвитку. Така стратегія має забезпечувати безперервність проведення фінансових операцій.. Необхідно розуміти, що вона повинна періодично переглядатися і доповнюватися згідно з циклічним розвитком будь-якої економіки та відповідними змінами в складі та якості загального портфеля фінансових інструментів банку, але і має бути життєздатною протягом тривалого періоду та протягом різноманітних економічних циклів.

На теперішній час рівень управління банківськими ризиками є низьким та загалом недостатнім для впевненої інтеграції до ЄС. Для здійснення успішного управління банківською установою за такою схемою має бути розроблена чітка політика та стратегія. Важливим є також те, що весь персонал, який причетний до анти-ризикової стратегії, має бути повною мірою усвідомлений в підході банку до здійснення активних і пасивних операцій і нести відповідальність за впровадження нової політики та стратегії.

Список використаних джерел

1. Загородній А. Г. Фінансовий словник [Текст] / Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. – К. : Знання. – 2000. – 587 с..
2. Ивасенко А. Г. Банковские риски [Текст] / А. Г. Ивасенко. – М. : “Вузовская книга”, 1998. – 104 с.
3. Дорошенко Н. О. Інвестиційний портфель комерційних банків України [Текст] : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 “Фінанси, грошовий обіг і кредит” / Н. О. Дорошенко. – Х. : ХНУ, 2015. – 21 с.
4. Молчанов О. В. Теоретичні підходи до управління ліквідністю сучасних банків [Текст] / О. В. Молчанов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2016. – № 10. – С. 48–51.
5. Управління ризиками банків [Текст] : монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – 8-51 с.